

Innst. 465 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:82 S (2016–2017)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Terje Breivik, Abid Q. Raja og André N. Skjelstad om fremje av sosialt entreprenørskap

Til Stortinget

Bakgrunn

I representantforslaget fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringa øymerke statlege utviklingsmidlar som skal komme tverrdepartementale prosjekt som òg involverer næringsliv og sosiale entreprenørar, til gode.
2. Stortinget ber regjeringa greie ut mogelegheita for å bruke sosialt entreprenørskap som eit kriterium i statlege tildelingsbrev.
3. Stortinget ber regjeringa på eigna måte fremje forslag om å auke kompetansen rundt offentlege anskaffingsprosessar hos sosiale entreprenørar og å auke kompetansen på samarbeid med sosiale entreprenørar for statleg tilsette med innkjøpsroller.
4. Stortinget ber regjeringa utvide Arbeids- og velferdsdirektoratet (Nav) sine tilskotsordningar for sosialt entreprenørskap til òg å dekke miljøfeltet, utdanning og helse.
5. Stortinget ber regjeringa vurdere å slutte seg til Europakommisjonen sitt 'Social Business Initiative' for å auke tilgang til finansiering for norske sosiale entreprenørar.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 6. april 2017 om statsrådens vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 5. mai 2017 følger vedlagt innstillingen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Dag Terje Andersen, Lise Christoffersen, Tove-Lise Torve og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Tone Damsleth, Stefan Heggelund, lederen Arve Kambe og Bente Stein Mathisen, fra Fremskrittspartiet, Ingebjørg Amanda Godskesen og Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn, og fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø, viser til at sosialt entreprenørskap gir gode bidrag til å hjelpe folk med utfordringer på arbeidsmarkedet inn i arbeidslivet. Dette er viktig for den enkelte og for samfunnet. Det bør derfor være et mål for myndighetene å støtte dem som på denne måten bidrar positivt til samfunnet. Sosialt entreprenørskap handler om å utvikle nye samarbeidsformer mellom stat, frivillige og marked, uten at man rokker ved den grunnleggende ansvarsdelingen mellom offentlige og private aktører.

Komiteen viser til at forslagsstillerne har fremlagt flere forslag som kan bidra til å videreutvikle arbeidet med sosialt entreprenørskap.

I statsrådets svarbrev til komiteen av 5. mai 2017 vises det til at regjeringen ønsker å legge til rette for mer sosialt entreprenørskap, og det vises til ulike støtteordninger som kan benyttes til slike prosjekter, slik som regionale utviklingsmidler. Sosialt entreprenørskap har over tid vært et tema Stortinget har

tatt opp i ulike saker, og Arbeids- og velferdsdirektoratet har siden 2011 forvaltet et tilskudd med formål om å stimulere til utvikling av sosialt entreprenørskap rettet mot bekjempelse av fattigdom og sosial eksklusjon.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en egen sak for Stortinget om fremme av sosialt entreprenørskap i tråd med intensjonen i Representantforslag 82 S (2016–2017).»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, viser til at regjeringen Solberg er den første regjering som nevner sosialt entreprenørskap i sin regjeringsplattform. Flertallet merker seg den økte satsingen som har skjedd på sosialt entreprenørskap i perioden, blant annet gjennom at samarbeidspartiene har økt bevilgningene til tilskuddsordningen for sosiale entreprenører.

Medlemen i komiteen frå Venstre lesar frå statsrådens svarbrev at regjeringa er opptatt av å fremje sosialt entreprenørskap i Noreg.

Denne medlemen understrekar vidare at statsråden ikkje avviser nokon av forslaga, men i staden kjem med tilsvar om tiltak som regjeringa alleie har sett i gong.

Denne medlemen viser til at forslagsstillarane har jobba med sosialt entreprenørar for å utarbeide forslaga, og at desse vert oppfatta som gode tilføyingar til ein politikk som alleie har gjort mykje for å fremje sosialt entreprenørskap i Noreg.

Denne medlemen merkar seg vidare at statsråden peiker på at departementa har mogelegheit til å nytte sosialt entreprenørskap som eit kriterium i tildelingsbrev sine.

Denne medlemen ser nytta av dette og vil oppmode fleire departement til å gjere det same i forbindelse med relevante tildelingsbrev.

Denne medlemen er samd med statsråden i at tilskotsordninga for sosialt entreprenørskap er vellykka, men meiner dette ikkje er nokon grunn til å avgrense ordninga til berre å gjelde utfordringar knytt til fattigdom og sosial økonomisk eksklusjon. Denne medlemen legg til grunn at sosialt entreprenørskap òg kan tilby viktige løysingar på felt som helse og miljø.

Denne medlemen viser til svarbrev frå statsråden og fremjar på bakgrunn av desse svara følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa øymerke statlege utviklingsmidlar som skal komme tverrdepartementale prosjekt som òg involverer næringsliv og sosiale entreprenørar, til gode.»

«Stortinget ber regjeringa på eigna måte fremje forslag om å auke kompetansen rundt offentlege anskaffingsprosessar hos sosiale entreprenørar og å auke kompetansen på samarbeid med sosiale entreprenørar for statleg tilsette med innkjøpsroller.»

«Stortinget ber regjeringa utvide Arbeids- og velferdsdirektoratet (Nav) sine tilskotsordningar for sosialt entreprenørskap til òg å dekke miljøfeltet, utdanning og helse.»

Uttalelse fra næringskomiteen

Komiteens utkast til innstilling har i samsvar med Stortingets vedtak av 6. april 2017 vært forelagt næringskomiteen til uttalelse.

Næringskomiteen uttaler i brev av 8. juni 2017:

«Næringskomiteen slutter seg til arbeids- og sosialkomiteens utkast til innstilling til Dokument 8:82 (2016–2017), og har ingen ytterligere merknader.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem en egen sak for Stortinget om fremme av sosialt entreprenørskap i tråd med intensjonen i Representantforslag 82 S (2016–2017).

Forslag fra Venstre:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringa øymerke statlege utviklingsmidlar som skal komme tverrdepartementale prosjekt som òg involverer næringsliv og sosiale entreprenørar, til gode.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringa på eigna måte fremje forslag om å auke kompetansen rundt offentlege anskaffingsprosessar hos sosiale entreprenørar og å auke kompetansen på samarbeid med sosiale entreprenørar for statleg tilsette med innkjøpsroller.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringa utvide Arbeids- og velferdsdirektoratet (Nav) sine tilskotsordningar for so-

sialt entreprenørskap til òg å dekke miljøfeltet, utdanning og helse.

vedtak:

Dokument 8:82 S (2016–2017) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Terje Breivik, Abid Q. Raja og André N. Skjelstad om fremje av sosialt entreprenørskap – vedlegges protokollen.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 12. juni 2017

Arve Kambe

leder

Dag Terje Andersen

ordfører

VEDLEGG

Brev fra Arbeids- og sosialdepartementet v/statsråd Anniken Hauglie til arbeids- og sosialkomiteen, datert 5. mai 2017

Representantforslag 82 S (2016-2017)

Jeg viser til brev av 6.4.2017 der arbeids- og sosialkomiteen ber om min vurdering av representantforslag i dokument 8:82 S(2016-2017) fra stortingsrepresentantene Terje Brevik, Abid Q. Raja og Andre N. Skjelstad om fremme av sosialt entreprenørskap.

Sosialt entreprenørskap handler om å utvikle og ta i bruk nyskapende og bærekraftige løsninger på sosiale og samfunnsmessige problemer. Som det vises til i representantforslaget, bidrar sosiale entreprenører til løsning av viktige samfunnsutfordringer. Mange arbeider på tvers av fagområder og sektorer og hjelper det offentlige med å møte behovene på nye og innovative måter. Regjeringen ønsker derfor å legge til rette for mer sosialt entreprenørskap. Det er tatt en rekke initiativer på området, og det er etablert en tverrdepartemental arbeidsgruppe som skal vurdere hvordan innsatsen for sosialt entreprenørskap kan videreutvikles.

Jeg er opptatt av at utviklingen av innsatsen på området skjer i dialog med aktørene i feltet. Dette var bakgrunnen for et innspillsmøte Arbeids- og sosialdepartementet inviterte til 24. mars 2017. Innspillsmøtet samlet nærmere 100 aktører i feltet. Innspillene fra møtet vil sammen med skriftlig innspill i etterkant utgjøre en del av kunnskapsgrunnlaget for den ovenfor nevnte tverrdepartementale arbeidsgruppen.

Representantforslaget inneholder fem konkrete forslag til hvordan regjeringen kan fremme sosialt entreprenørskap. Da forslagene gjelder tiltak på flere departementers områder, gis dette svaret i samråd med berørte departementer.

Spørsmål 1: "Stortinget ber regjeringa øymerke statlege utviklingsmidlar som skal komme tverrdepartementale prosjekt som òg involverer næringsliv og sosiale entreprenører, til gode."

Mange av samfunnsutfordringene vi møter i dag har sammensatte årsaker og krever således løsninger på tvers av fag- og politikkområder. Et samarbeid på tvers av offentlig, frivillig og privat sektor er også viktig, slik at vi utnytter alle gode ressurser i samfunnet smartere og mer effektivt.

Det finnes flere eksempler på nasjonale satsinger som forsøker å ivareta et slikt bredt og helhetlig perspektiv. En av disse er den nasjonale strategien *Bolig for velferd* som skal samle og målrette den offentlige innsatsen overfor vanskeligstilte på boligmarkedet

og hvor ett av innsatsområdene er å stimulere til nytenkning og sosial innovasjon.

Det finnes også flere eksempler på statlige utviklingsmidler som kan komme næringsliv og sosiale entreprenører til gode.

Regionale utviklingsmidler kan gis til sosialt entreprenørskap der hvor det er relevant. Det gjelder også for midler fra kommunale næringsfond. Innovasjon Norge kan gi støtte til sosialt entreprenørskap så lenge det er innenfor Innovasjon Norges formål, og Fylkesmannen har mulighet for å gi en del av skjønnsrammen som støtte til fornyings- og innovasjonsprosjekter i kommunene. Under flere departement finnes det også tilskuddsmidler som i utgangspunktet er rettet mot frivillig sektor, men som kan komme sosiale entreprenører til gode. Som nevnt under spørsmål 4 forvalter Arbeids- og sosialdepartementet en egen tilskuddsordning til sosialt entreprenørskap og sosiale entreprenører som retter sin innsats mot bekjempelse av fattigdom og sosial eksklusjon.

Det finnes således allerede en rekke utviklingsmidler som kan komme næringsliv og sosiale entreprenører til gode. At disse hører inn under ulike departementers ansvarsområder, er i utgangspunktet ikke til hinder for at flere aktører lokalt kan samarbeide om søknader.

Øremerkede statlige utviklingsmidler er imidlertid bare én mulig samarbeidsform mellom offentlige myndigheter og sosiale entreprenører.

Jeg er særlig opptatt av at vi legger til rette for at sosiale entreprenører kan bli økonomisk bærekraftige. Fra offentlige virksomheters side er det viktig å være åpne for å vurdere muligheter som ligger i samarbeid og kjøp av tjenester fra sosiale entreprenører. For eksempel kan sosiale entreprenører som tilbyr arbeidsrettede tiltak være viktige samarbeidspartnere for Arbeids- og velferdsetaten. De senere år er det åpnet opp for flere typer leverandører av arbeidsmarkedstiltak/tjenester gjennom økt bruk av anbudskonkurranse for avklarings- og oppfølgingstiltak og arbeidsrettet rehabilitering med sikte på å øke variasjonen og kvaliteten i tilbudet. Som leverandør av arbeidsmarkedstjenester, kan også sosiale entreprenører konkurrere om utlyste oppdrag og slik bidra til større variasjon i tjeneste- og tiltakstilbudet.

Jeg vil samtidig kort nevne at Arbeids- og sosialdepartementet sammen med Nærings- og fiskeridepartementet og Kunnskapsdepartementet har gitt Høgskolen i Sørøst-Norge i oppdrag å gjennomføre

en utredning av rammer, virkemidler og insentiver for sosialt entreprenørskap i Norge. Rapporten fra denne utredningen vil inngå som en del av kunnskapsgrunnlaget for arbeidet i den nevnte tverrdepartementale arbeidsgruppen som skal vurdere hvordan innsatsen for sosialt entreprenørskap kan videreutvikles.

Spørsmål 2: "Stortinget ber regjeringa greie ut moglegheita for å bruke sosialt entreprenørskap som eit kriterium i statlege tildelingsbrev."

Departementenes tildelingsbrev til underliggende virksomheter er regulert i Reglement for økonomistyring i staten § 7 og Bestemmelser om økonomistyring i staten pkt. 1.4. Tildelingsbrevet er det viktigste styringsdokumentet i dialogen mellom departement og underliggende virksomhet, og skal gi grunnlag for virksomhetens prioriteringer og interne styring. Departementene skal stille bevilgningene til disposisjon for underliggende virksomheter ved tildelingsbrev, jf. § 7 i Reglement for økonomistyring i staten. Reglementet vektlegger overordnet styring fra departement til underliggende virksomhet, hvor tildelingsbrevet har klare mål- og resultatkrav koplet med tildelte ressurser. Departementene må tilpasse tildelingsbrevets omfang og innhold til virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet.

Kommunal- og moderniseringsministeren og finansministeren tok i fellesskap et initiativ høsten 2013 for å forbedre mål og rapporteringskrav i tildelingsbrevene. Det må ses i sammenheng med at departementenes etats- og sektorstyring var blitt kritisert for detaljorientering og tiltaks- og aktivitetsstyring, for mange mål og mangel på prioriteringer, kombinert med omfattende rapporteringskrav. Alle statsrådene ble bedt om å legge vekt på klare mål, tydelige prioriteringer og rapportering på det som er viktig for hver enkelt etat i arbeidet med tildelingsbrevene. Dette initiativet inngår fortsatt som en del av Regjeringens program for *bedre styring og ledelse i staten*, og legger vekt på at mål og resultatkrav i tildelingsbrevene bør henge sammen og knyttes til ønskede bruker- og samfunnseffekter. Som en del av programmet har Direktoratet for økonomistyring (DFØ) utarbeidet et veiledningsnotat om departementers styring av samarbeidsoppgaver som gis til underliggende virksomheter.

Dersom ett eller flere departement vurderer at en konkret underliggende virksomhet eller flere virksomheter skal prioritere sosialt entreprenørskap i sitt arbeid for å nå fastsatte politiske mål, hindrer ikke dagens regulering at departementene kan bruke tildelingsbrev for å gi et slikt pålegg til virksomheten. I tildelingsbrevet til Arbeids- og velferdsdirektoratet er det eksempelvis de siste årene gitt føringer om at

direktoratet skal legge til rette for samarbeid mellom arbeids- og velferdsforvaltningen og sosiale entreprenører.

Spørsmål 3: Stortinget ber regjeringa på eigna måte fremje forslag om å auke kompetansen rundt offentlege anskaffingsprosessar hos sosiale entreprenørar og å auke kompetansen på samarbeid med sosiale entreprenørar for statleg tilsette med innkjøpsroller."

Kunnskap og holdninger er forhold som i flere sammenhenger, blant annet i innspillsmøtet som ble avholdt 24. mars 2017, påpekes som hindre for utvikling av sosialt entreprenørskap.

Som det nevnes i representantforslaget har Kommunal- og moderniseringsdepartementet nylig sammen med aktører i feltet laget et inspirasjonshefte om sosialt entreprenørskap. Hftet *Veier til samarbeid. Sosiale entreprenører som samarbeidspartnere i offentlig sektor – eksempler og ideer* ble lansert i februar 2017 og skal gjøre det enklere for kommuner og sosiale entreprenører å utvikle morgendagens velferdstjenester. Hftet løfter blant annet fram informasjon om offentlige anskaffelser, og gir informasjon om anskaffelser som kan være nyttig både for innkjøpere og sosiale entreprenører. Blant annet er det en omtale av innovative anskaffelser, dialog mellom innkjøpere, brukere og leverandører samt informasjon om hvordan sosiale entreprenører kan gå frem for å komme i dialog med det offentlige og delta i konkurranser om offentlige anskaffelser.

Direktoratet for IKT og fornying (Difi) er regjeringens utøvende organ i arbeidet med å heve kompetansen på anskaffelsesområdet. Difi har ansvaret for å legge til rette for at offentlige virksomheter har god kompetanse og organiserer sine anskaffelser på en formålstjenlig og effektiv måte. Difi bidrar også med informasjon til leverandører. Sosiale entreprenører som ønsker å få mer kompetanse om anskaffelser kan derfor bruke Difis informasjon og tjenester for å øke sin kompetanse om offentlige anskaffelser, på lik linje med andre leverandører.

Inspirasjonsheftet er et relativt nytt tiltak. Jeg har tro på at Difis generelle informasjon til alle offentlige innkjøpere og leverandører sammen med dette nye heftet vil bidra til å øke kompetansen både blant sosiale entreprenører og offentlige ansatte i innkjøpsroller. Hvis det over tid viser seg å være behov for mer kunnskap, vil ytterligere tiltak vurderes.

Spørsmål 4 "Stortinget ber regjeringa utvide Arbeids- og velferdsdirektoratet (Nav) sine tilskotsordningar for sosialt entreprenørskap til og å dekke miljøfeltet, utdanning og helse."

Arbeids- og velferdsdirektoratet forvalter over kap. 621, post 70 flere tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner og sosiale entreprenører. En av ordningene er rettet spesielt mot sosialt entreprenørskap. Formålet er å stimulere til utvikling av sosialt entreprenørskap rettet mot bekjempelse av fattigdom og sosial eksklusjon i Norge. Det er også et mål at ordningen skal stimulere til at egenorganiserte som har erfart fattigdom og sosial økonomisk eksklusjon, bidrar til utvikling av sosialt entreprenørskap, der kompetanse og erfaringsbasert kunnskap er relevant.

I tillegg til ordinært tilskudd gis det innenfor denne ordningen også utviklingstilskudd. Utviklingstilskudd skal virke som såkorn for å få virksomheten i gang og etter hvert bli levedyktig og bærekraftig etter noe tid.

Den økonomiske rammen for tilskuddordningen i 2017 var om lag 14 mill. kroner.

Aktørene som har mottatt tilskudd over ordningen retter sin virksomhet mot et bredt spekter av målgrupper, herunder målgrupper som barn og unge som står i fare for å falle ut av utdanning og arbeid og personer rus- og eller psykiske problemer.

Innovativ og nyskapende virksomhet gis hovedprioritet ved tildeling av midler over denne tilskuddsordningen. Blant andre tildelingskriterier vil jeg trekke fram lokal forankring i kommunen, arbeids- og velferdsforvaltningen eller lokalt næringsliv, gjerne i samspill samt samarbeid med frivillige brukerorganisasjoner eller egenorganiserte som har erfart sosial og økonomisk eksklusjon.

Min vurdering er at ordningen ved dette bidrar til å stimulere til et bredt samarbeid mellom ulike aktører lokalt, og jeg mener at det ikke er hensiktsmessig å utvide formål og tildelingskriterier for akkurat denne ordningen ytterligere. Bekjempelse av fattigdom og sosial eksklusjon er høyt prioritert for regjeringen, noe som også er en grunn for å ha en egen tilskuddsordning rettet spesielt mot dette formålet. Som nevnt under spørsmål 1 finnes det også en rekke generelle utviklingsmidler som kan komme sosiale entreprenører på de nevnte samfunnsområdene til gode. Arbeids- og velferdsdirektoratet har i utgangspunktet heller ikke kompetanse til å vurdere kvaliteten på søknader på de nevnte områdene, noe som også tilsier at det er mer hensiktsmessig at slike ordninger håndteres av de respektive sektormyndighetene framfor at det skal bygges opp parallell kompetanse på områdene i Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Spørsmål 5 Stortinget ber regjeringa vurdere å slutte seg til Europakommisjonen sitt "Social Business Initiative" for å auke tilgang til finansiering for norske sosiale entreprenører."

EUs Social Business Initiative ble lansert i 2011, og det er igangsatt en prosess med anbefalinger til videre arbeid på feltet sosialt entreprenørskap og sosial innovasjon i EU. Det er derfor hensiktsmessig å avvente resultatene av dette arbeidet og eventuelle forslag til videre arbeid.

En vurdering av tilslutning til ulike EU-initiativ på feltet sosialt entreprenørskap bør i tillegg ses i sammenheng med vår deltagelse i andre relevante EU-program som Horisont 2020. Det bør også ses i sammenheng med den nasjonale oppfølgingen på feltet. Jeg vil i den sammenheng vise til den tidligere nevnte utredningen om rammer, virkemidler og incentiver for sosialt entreprenørskap og den tverrdepartementale arbeidsgruppen som skal vurdere hvordan vi kan videreutvikle vår innsats for sosialt entreprenørskap.

